

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 26.

ZATERDAG 27 JUNI 1925.

BRONZEN BEELD IN HET VOORMALIG KEIZERLIJK PALEIS TE PEKING.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

ADIOS, MANUEL (SLOT), DOOR ZANE GREY . . .	BLZ. 302
EEN VOGELDOKTER UIT DE MIDDELEEUWEN, DOOR M. L. DE KEYSER	„ 302
DE OUDE RIJN BINNEN WOERDEN, DOOR H., GE- ILLUSTREERD	BLZ. 304—305
JACKY CREEK, DOOR G. AUERBACH.	BLZ. 305
HET VOORMALIGE ST. CAECILIA-GASTHUIS TE LEIDEN, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 306—307
WAT BEHELSDDE DE „CONTRABRIEF” VAN EEN OUDEN „WINDBRIEF?” DOOR C. VISSER	BLZ. 307
VAN VEERTIEN KUIKENS, DOOR JEANNE BOEKESTEIN „	308
HUWELIJKSPENNINGEN, DOOR O.	„ 309
PEKING, DOOR W. J. L. VAN ES, GEÏLL. BLZ. 301, 309—311	
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (8).	„ 310
DE ZOETERWOUDSCHEN SINGEL TE LEIDEN BIJ DE JAN VAN HOUTBRUG, ILLUSTRATIE	312
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

ADIOS, MANUEL.

6) door ZANE GREY.
(Slot).

EEN nevel schoof voor de maan en verdikte tot een dichten mist. Schaduwen omhulden de rivier, daalden lager en lager, en vermengden zich met het schuim dat opspatte. En al die uren lang bleef Manuel pagaaien.

Bij het aanbreken van den dag trok het mistgordijn op. Het verbaasde Manuel geenszins toen hij den wazigen stroom van de breede Pachitea voor zich zag. In één nacht was hij de Palcazu afgevaren. Hij paddelde aan land en trok de kano op den oever, ten einde het water uit te hoozen, dat er tijdens dien wilden tocht in was gedrongen.

Den heelen nacht had hij gevoeld dat de een of andere vracht in den boeg van de kano lag. Bij nader onderzoek bevond hij, dat de bodem van de kano in den boeg bedekt was met palmladeren. Toen hij deze oplichtte, ontdekte hij twee naakte kleine wilden, ineengekrompen op een mat van gevlochten riet.

„Cashibos!” riep Manuel uit, „jongen en meisje. Ze waren al in de kano gisteren avond toen ik dien kerel worgde, hun vader waarschijnlijk. Wat moet ik met ze beginnen?”

De jongen was donker bronskleurig; zijn haar groeide sluijk over zijn laag voorhoofd; hij had een dikken buik en was erg leelijk. Het meisje was jonger, lichter van kleur, slank en sierlijk, en mooi als natuurprodukt beschouwd, als een bronzen elf van de jungle.

„Wat kan ik met ze beginnen?” herhaalde Manuel. „Ik kan ze niet doden, of ze hier achterlaten om te verhongeren of door de jaguars te worden opgegeten. Ik zal ze meenemen, de Pachitea af, en ze overgeven aan een Campasstam.”

Toen hij dit besluit genomen had, vouwde Manuel een palmblad en hoosde daarmee de kano uit. Op den bodem vond hij een tros kleine bananen en wat gedroogde visch. Dat was een buitenkansje als voedselvoorziening. Hij legde palmladeren

over de boot heen, zoodat ze een schild vormden tegen zon, regen en dauw. Daarop stak hij van wal en pagaaide den gezwollen stroom in.

De verzengende zon rees op; de vliegen dwarrelden om de glijdende kano; de namiddagregen gutste neer; de nacht brak aan met zijn wolk van zoemende muskieten, zijn giftige uitwasemingen en nevels.

Die dag ging voorbij, een tweede evenzoo. Steeds gleed de kano voort, gedreven door den snellen stroom. De Cashibokinderen verloren hun angst voor Manuel. De jongen babbelt en speelde; het meisje glimlachte hem toe, en dat deed hem besluiten ze niet aan den Campasstam af te geven, maar ze mee naar huis te nemen en zelf voor ze te zorgen.

Nog drie dagen en drie nachten bleef de boot voortglijden. Manuel's krachten waren teruggekeerd, maar hij dacht liefst zoo weinig mogelijk. Daar ginds, aan de Palcazu was iets van beteekenis gebeurd. Zijn peluw was een versleten jas die hij niet kon vergeten en die hij op hoogen prijs stelde.

Den ochtend van den vierden dag bracht een bocht van de rivier hem bij La Boca en vond hij zich plotseling tegenover de Amazonas, die daar voor anker lag. Mannen, die op het dek stonden, schreeuwden; men hoorde anderen, die blootsvoets kwamen aanloopen.

„Kijk! kijk!” „Is het de bandiet?” „Neen, neen!” „Jawel. Die schouders, die armen — hij is 't!”

Manuels gezwollen gezicht, rood en opgezet tot onnatuurlijke grootte, was onherkenbaar.

Kapitein Valdez boog zich over de verschansing. — „Manuel, ben jij 't?”

„Ja, kapitein.”

„Waar is je cowcha?”

„Kwijt, kapitein, verloren! Een groot rubberwoud, kapitein — ik had tonnen cowcha — verloren — alles kwijt!”

„Dat kan ik me zoo denken”, antwoordde Valdez ironisch. „Dat is een mooie lading, die je voor al je moeite meebrengt — twee bijna volwassen Indiaansche kinderen. Jij hebt toch ongehoorden durf, Manuel, om in La Boca te komen met slaven.”

„Slaven!” herhaalde Manuel. Zijn blik ging van het gezicht van Valdez naar de kleine bronzen Cashibos, die weer huiverend in den boeg waren neergevallen. „Slaven! Ha, ha, ha!”

„Manuel, ik heb je de keus gelaten,” vervolgde de kapitein, „en je hebt 't aanvaard. Ik heb al nog eenigen van jouw soort dezen keer gesnapt. Daar is Bustos in de boeien. Wat kies je, Manuel — de boeien of de rivier?”

„Geef mij de rivier,” zei Manuel. „Maar op inplaats van af!” „Op! Maar Manuel, aan den benedenstroom heb je nog een kans. Je...”

De rubberjager keek de breede Pachitea op. Zijn forsche kreet deed de woorden op kapitein Valdez' lippen besterven. Luid klonk ze, een vreemde, jubelende roep, tot iets aan het einde der woeste, zwiigende rivier.

„Koorts!” fluisterde een der geboeide slavenhalers.

„Gek geworden,” zei een tweede.

Manuel wendde de kano stroomop. Hij keek niet om.

Kapitein, bemanning en gevangenen voer een huivering door de leden, toen Bustos hem spottend achterna riep: „Adios, Manuel!”

EEN VOGELDOKTER UIT DE MIDDELEEUWEN.

WIE een voorstelling wil krijgen van het peil, waarop de *Natuurlijke Historie* stond in de Middeleeuwen, leze het lijvige werk van den grootsten Nederlandschen dichter dier dagen, Jacob van Maerlant (gest pl.m. 1300), dat tot titel draagt „*Naturen Bloeme*,” en in 1878 is uitgegeven door Dr. Eelco Verwijs. Het is een berijmde vrije vertaling (pl.m. 1268) van „*de Naturis rerum*,” een Latijnsch werk van den monnik Thomas van Cantimpré, (voltooid omstreeks 1244), dat door Maerlant en anderen ten onrechte gehouden werd voor het werk van broeder „Aelbrecht van Coelne,” den geleerde Albertus Magnus van Keulen. Maerlant heeft zijn Latijnsch voorbeeld niet geheel op den voet gevolgd, heeft groote stukken weggelaten en er liseeren. (Men zie hierover Verwijs). Nadat hij in een *Proloog* Grieksche, b.v. Aristoteles) heeft opgenoemd, zooals dat in de Middeleeuwen gebruikelijk was, behandelt hij ach-

tereenvolgens in 13 boeken: 1. de verschillende leeftijden der menschen en de „wonderlike lieden,” 2. de „gaende of viervoeten” beesten, 3. de vogels, 4. „wat wonder men vint in de see ende int water ende in rivieren,” 5. de visschen, 6. de „serpentes,” 7. de „woermen” (= insecten), 8. de boomen, 9. de boomen, „die specie (= kruiden) draghen,” 10. de kruiden, 11. de „fonteynen” (bronnen), 12. de sterren, 13. de zeven metalen. Men verbaast er zich over, wat een Middeleeuwsche geest, op het voetspoor zijner Latijnsche voorgangers, al plaats kon op het gebied van wonderbare wezens en wonderbare krachten. Een der interessantste deelen is dat, hetwelk handelt over de verpleging van vogels. Het moge hier volgen, letterlijk overgezet in de taal van heden. De eigenaardige uitdrukkingwijze met haar vele „stoplappen” komt voor rekening van onzen Middeleeuwer, daar wij ons trouw aan den tekst houden: ☞ „Tholomeus, dit is geen scherts, heetten vroeger alle koningen, die in Egypte de kroon droegen. Wij lezen, dat een Tholomeus goed regeerde ten tijde, dat Aquila, Simachus en Theodocion op de wereld beroemde meesters waren. Op zijn verzoek schreven deze drie in een boek de geneeskunde der edele vogels. Zooals het in het Latijn door broeder Aelbrecht beschreven is 1), zal Jacob het u in 't Dietsch weergeven. De namen der geneesmiddelen, die er in voorkomen, zal ik u in 't Latijn geven; de nauwkeurige kennis er van heeft iedere apotheker. — Wij zullen, zoo goed wij kunnen, onze leering beginnen bij den kop. ☞ Wordt een vogel ziek in de oogen, dan moet men hem trachten te genezen met fijne olijfolie, die men er zacht in wrijven zal. En dat moet men dikwijls doen. Groeit de witte vlek in zijn oog 2), neem dan poeder van venkelzaad en warme vrouwenmelk, dat raad ik u; daar heeft hij baat bij. Zijn zijn neusgaten verstopt, maak dan tot pulver stafisagria (= luiskruid) en peper, vermeng dat en blaas het hem, als ge hem genezen wilt, met een buisje in den neus en wrijf daarna zijn verhemelte met poeder van stafisagria. Heeft hij een verkoudheid in den kop, doe hem dan, dat is de kunst, „rute” (= wijnruit) om de neusgaten. Maak ook het voeder, dat hij eten zal, vochtig met sap van wijnruit, dat zal hem helpen. Nog een middel moet gij kennen: Neem ook look, gestampt met wijn, en doe dat in zijn neusgaten, zet hem dan op een donkere plaats en laat hem een dag vasten. Heeft hij de pip 3), luister hiernaar: neem dan poeder van stafisagria, vermeng dat met honig, wrijf er zijn tong mee in, dit is de manier, en geef hem dan boter te eten. En geneest hij daar niet van, dan moet men witte kool drogen: het poeder zal zijn macht toonen. Schreeuwt hij te veel in huis, neem dan een vleermuis, stamp daar peper in en geef hem dat te eten: hij zwijgt onmiddellijk. Vindt men geen vleermuis, dan is het 't best, dat men naar een anderen vogel omziet; ten minste, daar is niets aan verbeurd. Het zal hem licht helpen, als men er gemalen peper in doet. Men wil beweren, dat een vogel, die veel schreeuwt, eieren binnen heeft. Geneest hij slecht, dan moet ge hem levende muizen te eten geven of het jong van een hond, eer het zien kan. Indien hij dikwijls zijn voedsel uitspuwt, zoo geeft dit gedicht den volgenden raad: Neem het vierdedeel van een halve-pennings gewicht scamonia 4) en evenveel komijn daarbij. Dat moet men fijnstampen en vermengen en daar zijn voer mee besprenkelen. Zijn voedsel moet zijn vet varkensvleesch. Vraagt ge een halve-penningsgewicht, dan zullen de apothekers u wel terecht helpen. Wil hij ook dit niet eten, neem dan het wit van een ei en geef hem dan het poeder daarmee in zijn bek. Weet ook nog iets anders, dat te dezer zake goed is: Maak hem eiers klaar met geitemelk, geef ze hem te eten — doe, wat ik u zeg — als ze op 't vuur gekookt zijn, dan wordt hij weer gezond en flink. Den havik en zijn geslacht helpt dit zeer goed. ☞ Begint hij zin te krijgen om te ruien, laat hem dan rust houden en geef hem voeder genoeg, zooveel hij lust. Zoo dikwijls hij er gebrek aan heeft, gaat hij in zijn gevederte achteruit, wees daar zeker van: dit is het geheim der natuur. Groene zoden onder zijn pooten, zijn zeer nuttig voor hem, en het best is het, dat hij staat, waar de zon warm schijnt. Heeft hij de koorts — luister hiernaar — geef hem dan zijn voedsel in sap van artimesia 5), ik meen dat dit „bivoet” is, en ook moet er kippevleesch bij zijn. Doe dat 4 of 5 maal. Of doe dit ondertusschen: Bind zijn rechterpoot vast, in 't midden zult ge een ader zien en 't is verstandig, die te laten, dat zal hem goed doen. Of een vogel de koorts heeft, kunt ge hieruit weten: Als hij zijn kop en zijn vleugels laat hangen en rilt en met zijn veeren toont, dat hij het koud heeft en bijna niet eet, of er gulzig op af schiet,

maar het bijna niet binnen kan krijgen, aan al dergelijke dingen kan men, als men er goed acht op geeft, zien, dat hij koorts heeft. Dan helpt hem de raad, die hierboven staat beschreven. Als hij veel dorst heeft, doe dan dit: Neem poeder van „colen levisticus” 6), zoo heeten ze in 't Latijn, voeg er anijs- en venkelstelen bij, en kook dit in wijn. Ook is nuttig voor hem, als het goed gekookt is, er een lepel honig naar behooren bij te voegen, dat moet men dan te zamen doen afkoelen. Geef hem dit te drinken; als hij niet kan, moet men het in zijn bek gieten; of laat hem op een dag voeder met honig bestreken gebruiken. Bestrijk den dag daarop in de week zijn voedsel, hoe het ook gaat, met een zekere olie, die „rosaet” heet. Lijdt hij aan de gal, bestrooi dan zijn eten heelemaal met poeder van wilgebloemen. Als soms de vleugels van een vogel neerhangen, neem dan ganzebloed, ganzevet is er ook goed voor, bestrijk de vleugels er onmiddellijk mee, zet hem in de zon en geef hem vleesch van vette ganzen. Luister nog naar iets anders en beters: Neem laurierolie, wasch eerst zijn vleugels en onder de vleugels moet ge er aanstonds de oksels mee insmeren. Neem daarna varkensgal en bestrijk er zijn vleugels mee en geef hem zijn voedsel, gedrenkt in sap van verbena 7) of in sap van saliekruid. Ruien zijn vleugels, neem dan kruid, dat in het Latijn *hedera terrestris* heet 8); zijn Dietsche naam is „gondrave” of „dresene” 9), voor zoover ik weet. Kook dat in water en leg de bladeren op zijn vleugels, waar zij bij de zijden komen. Zijn voeder moet ge nat maken in het water, waar het kruid in kookte. Dat is ook nodig voor de pooten. Knagen er wormpjes aan zijn vleugels, behandel hem dan op de volgende wijze: Geef hem bokkenvleesch, nat gemaakt in azijn, en bestrijk zijn veeren met warmen azijn, let wel, en met olie van den laurierboom, en doe dit herhaalde malen. Breekt er een veer en is het nodig, dat ge die zacht uittrekt, neem dan bloed van een rat en bestrijk de veeren: zonder pijn gaat ze er dan uit. En kook honig, dat raad ik u; als die heel dik wordt, neem dan een stokje naar de grootte van het gat, waar de veer in gezeten heeft, en doe er onmiddellijk honig in: daar zal spoedig weer een nieuwe veer groeien. Heeft hij een been of een vleugel gebroken, neem dan warme aloë en bind dat er op, zoodat het er een nacht en een dag op kan blijven. Daarna is hanendrek in edik gekookt er goed op voor de pijn. Is een vogel onrustig op het rek of op de hand, kook dan myrrhe in water en bestrijk daarmee zijn ledematen en voeder hem negenmaal uit dat water, als hij het nodig heeft. Heeft hij de ziekte, die „rampe” heet, ik meen dat dit in het Dietsch de kramp is, dan moet ge zijn voeder terstond bevochtigen met artimesia, dat bijvoet heet. Wrijf zijn pooten in warm lamsbloed, dit is ook goed voor hem, of ge moet warmen wijn nemen, waar netels in gekookt zijn, daarmee zijn pooten wasschen en er zijn voeder mee bevochtigen. ☞ Is het, dat hij niet kan afgaan, geef hem dan gal van een haan te eten, of gekookte witte slakken. Gaat hij te veel af, weet dan hoe hij te stoppen is: Geef hem een weinig sap van jusquiama 10) te drinken, en drink er al het voedsel mee, dat hij eten moet. Heeft hij luizen, neem dan sap van alsem, of ten minste water, waarin men het kookt, en als hij dan in de zon zit, moet men hem besprenkelen en nat maken: dit zal hem zeker helpen. ☞ Dit is de geneeswijze der vogels voor verschillende kwalen, naar het Latijnsche gedicht, zooals eertijds Aquila, Simachus en Theodocion het voor koning Thelomon beschreven.”

☞ Tot zoover het citaat. Wie het Middelnederlandsch voldoende machtig is, leze het in het oorspronkelijk, want door een vertaling gaat het naieve van het Dietsch voor 't grootste deel verloren, al blijft men nog zoo trouw bij den tekst. ☞ Poëzie zit er natuurlijk niet in, maar daar was het Maerlant ook niet om te doen; hij had een practisch doel: de vogel-geneeskunde populair te onderwijzen, al ging hij de leer wel ver van hier en in een lang vervlogen tijd zoeken. Maar dat was toen de gewoonte; men moest Latijnsche bronnen hebben, liefst uit de Oudheid. ☞ Of de vogels bij de nuttige lessen van Maerlant veel zij gesponnen hebben, daar zal geen haan naar kraaien!

M. L. DE KEYSER.

1) Zie boven. 2) Het Lat. origineel heeft: *Albugo*.
3) Er staat *pupeide* (andere H. S. *pippeide*) = de pip. Maar in de Latijnsche bron staat *pupilla*, waarmede *lippeide* = leepoogigheid, meer overeenkomt. (Zie uitg. Dr. Verwijs).
4) Van een soort *winde*. 5) St. Janskruid. 6) Lava.
7) Als glosse staat hierbij in een der H. S. „*ysere*”, ijzerkruid.
8) Als glosse: *wedewinde*. 9) Aardveil, onderhave. 10) Bilzenkruid.

Foto R. H. Herwig.

DE RIJN BINNEN WOERDEN.

DE OUDE RIJN BINNEN WOERDEN.

DE schrik sloeg ons om het hart, toen de dagbladen vermeldden, dat men den Rijn binnen Woerden wilde dempen! We weten het wel, terwille van het moderne verkeer moeten er dikwijls groote offers aan het stadsschoon gebracht worden. Zoo'n vandalisme zou echter te ver gaan. Als het ook maar eenigszins anders kan, mag het aardige grachtje, ongetwijfeld een der mooiste van onze echt Hollandsche steden, niet aan den allesverslindenden Moloch ten offer worden gebracht. Laten zij, die daarover hebben te beslissen, de handen ineen slaan om dit mooie stadsdeel voor het nageslacht te bewaren! ☞ De Rijn is voor Woerden door alle tijden heen van groote beteekenis geweest en is dat ook heden ten dage nog. Kan de naam van de stad in verband staan met het opwerpen van *vluichtheuwels* of *woerden* in een tijd, toen er van dijk aanleg nog geen sprake was? In dien tijd was de Rijnloop, zooals men weet, heel anders. Kromme en Oude Rijn behoorden nog tot het rivierstelsel en vormden de belangrijke verbindingswegen voor den handel. De glorie van Wijk bij Duurstede en het oude Vechten, evenals die van het latere Trajectum, stond in nauw verband met deze waterwegen. Waarschijnlijk bloeide ook Woerden reeds in de dagen der Romeinen als een buurtschap. Het schijnt in de Romeinsche reisboeken als Niger-Pullus te zijn aangeduid. Het Wyrda aan den Rijn en Vurdin uit de geschriften der 9e en 10e eeuw schijnen mede op Woerden van toepassing te zijn. Is deze veronderstelling juist, dan heeft de evangelieprediker Bonifacius er zeven jaar zijn zetel gehad. ☞ Wel is er sinds dien veel veranderd. „Te Katwijk wachten de zoute golven den Rijn niet meer in haar schoot,” bij Wijk bij Duurstede geeft enkel een duiker nog eenige verbinding; als belangrijke waterweg tellen Kromme en Oude Rijn niet meer mee. Toch bleef „de grootvorst van Europa's stroomen” ook voor Woerden van belang. Zijn kleindustrie grondde zich op de breede strook rivierklei, in oude tijden door de groote rivier langs haar oevers afgezet. De vruchtbare landouwen langs den stroom vormden welige weilanden, die aan honderden koeien voedsel verschafften. Woerden werd een van de belangrijkste kaasmarkten van Z. Holland. ☞ Wel

mogen dus de Woerdenaars den Rijn in eere houden en de oude rivierloop, binnen hun veste tot een smal grachtje samengedrongen, met piëteit behandelen. Bovendien zou bij het dempen een stuk typisch Hollandsch stedenschoon verdwijnen. ☞ Van het station komende, leidt onze weg door een nieuw, ruim gebouwd stadsdeel, en plotseling staan we dan bij de overblijfselen van het oude kasteel, bij het begin van het mooie grachtje, dat Woerden in een noordelijke en zuidelijke helft verdeelt. Dat kasteel, aan de zuidoostzijde der stad gelegen, bewaart nog in enkele overblijfselen van ouden bouw, herinneringen aan den tijd toen Godfried van Rhenen Bisschop van Utrecht was. Een zijner dienstmannen was een Harmannus de Worthen, die als getuige voorkomt in een oorkonde, waarbij keizer Frederik I beveelt den dam te Zwammerdam te slechten. Een andere Herman was in 1224 getuige van Gijsbrecht van Amstel, nadat hij, volgens een overlevering, in 1216 leenman van den Hollandschen graaf was geworden. Een derde Herman van Woerden is meer algemeen bekend. Hij verbond zich in 1274 met de burgers van Utrecht en trad in het verbond der edelen tegen graaf Floris V, dien hij bitter haatte. Na den moord op „der keerlen God” in 1296 moest hij vluchten. Toen de opvolgers van den vermoorden graaf over de bezittingen der saamgezworenen beschikten, gaf Jan II zijn broeder Gwy van Avennes, Woerden in leen. Wel trachtte Utrecht nog dikwijls de heerlijkheid aan zich te trekken, doch tevergeefs. Gwy van Avennes, in 1301 zelf tot bisschop van Utrecht verheven, liet Woerden na aan zijn neef, graaf Willem III van Holland. Sinds dien is stad en land bij Holland gebleven. ☞ Van het oude kasteel uit den tijd der heeren van Woerden is weinig meer over. Het grootste deel der sterkte schijnt in 1407 en vervolgens door Jan van Luik, in onze geschiedenis bekend door zijn twisten met Jacoba van Beieren over de opvolging in Holland, vernieuwd te zijn. Latere vorsten en bezitters hebben het nog menige verandering doen ondergaan. Toen de torens tot bastion werden verlaagd verloor het slot veel van zijn indrukwekkend aanzien. Een tijdlang heeft het nog gediend tot woning van den bevelhebber der bezetting of van den rentmeester. Daar-

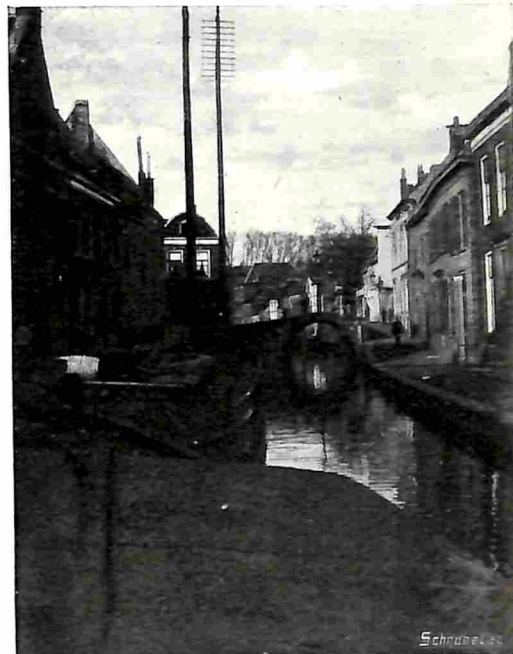
na werd het tot staatsgevangenis, artilleriemagazijn en vrouwengevangenis ingericht, terwijl het nu tot militair magazijn dient. In de onmiddellijke nabijheid van het oude kasteel rijzen de slanke torens van een nieuwe R. K. kerk aan het smalle grachtje op. Van dat punt heeft men een mooi gezicht over het schilderachtige watertje met zijn smalle, door oude gevels omzoomde, kaden. Typische boogbruggen verbinden beide oevers; in de bocht vormt de zware toren van de Herv. kerk een mooien achtergrond. Een enkele motorschuit ligt voor den wal, getuigend, dat ook nu nog de Rijn als verkeersweg gebruikt wordt. Kaaspakhuizen met mooie gevels verkondigen den tegenwoordigen bloei der stad. De „Dubbele Sleutel”, aan het eind van het eenig mooie grachtje, wijst er op, dat we den kant van Leiden op gaan. We gelooven niet dat we overdrijven, wanneer we beweren, dat „de Rijn binnen Woerden” een reisje naar het welvarende stadje waard is. 't Zou, herhalen we, dan ook erg te bejammeren zijn als het typisch aspect van dit mooie stadsdeel moest verdwijnen. Onze afbeeldingen mogen U daarvan de overtuiging schenken! Komt ge in Woerden, vergeet dan het aardige grachtje niet, maar dwaal ook even af naar het fraaie voormalige stadhuis, waarvan reeds eerder in dit tijdschrift verteld werd. H.

JACKY CREEK.

„EEN ik zeg je, ik vertrap 't. Ik doe 't niet! Ik walg van de mannen, van alle mannen, hoor je 't?” klonk 't van de lippen van de twintigjarige Maud Ellingston. Zooals ze daar stond, met haar blonde krullebol heftig schuddend, beschenen door de vroege lenteson die op haar weerbarstige lokken viel, had ze veel weg van een vertoornde boschnimf. Een echt trotsche verschijning. Doch als zoodanig verdween ze spoedig, nu ze haar toorn liet varen, om plaats te maken voor een lieve blondine met lachende blauwe oogen, die meestal plaagziek en dartel de wereld inkeken. De vriendelijke ontboezeming die haar zoo even was ontvallen, was gericht tot haar gehuwde zuster Jenny, die, rustig in een fauteuil gezeten, bezig was een kleedje te haken. Ze kende haar jongere zus en was die dolle uitvallen gewoon! Ze meende 't zoo kwaad niet! „Maar Maud, wat sla je weer door. Heb ik geen gelukkig leven? Ik ben nu 2 jaar getrouwd met Han, en ik zou voor geen geld van de wereld met jou willen ruilen! Ondanks de door jou zoo hoog opgehemelde vrijheid! En jij met je 1000-weekse wijsheid zou de theorie willen verkondigen van mannenhaatster te zijn? He? Maudje?” „Ja”, kwam 't vastberaden van Maud's lippen. „Ja! En een reden te meer voor mij is, dat mama me met jou meegevoerd heeft, om nota bene met andere jongelui in kennis te komen! Bij ons waren ze uitverkocht! En hier? Zoo lang de voorraad strekt Want wat kan er hier op zoo'n negerij in Godsnaam voor goeds wonen? Nee Jenny, van al jullie voorafbesproken huwelijksplannen komt niks terecht hoor! Geen zier! Ik ben hier nu sinds een uur gearriveerd, en ik heb m'n plan al gemaakt hoor! Een reuze plan, zeg!” Zuchtend keek Jenny op! Wat zou dat brein van die ongebreidelde Maud nu weer hebben uitgedacht? „Wat wil je beginnen?” vroeg ze angstig. „O, maak je maar niets benauwd hoor! Luister! om alle toenadering van de diverse creaturen — o pardon — kandidaten bedoel ik — om alle toenadering te voorkomen, ben ik van nu af aan Mevrouw Creek! Tegen iedereen, en overal stel je me voor als je getrouwde zuster Mevr. Creek! Nou, hoe is 't ie?” „Maar Maud,” klonk 't waarschuwend! „Och, je zult eens zien wat een plezier we er van hebben!” „Nee Maudje, daar kan ik mijn medewerking niet aan geven! Dat is te erg!” „Hé toe, zus!” En op de leuning van de fauteuil plaats nemend, sloeg ze haar blanke armen om Jenny's hals en vleide: „'t is toch zoo erg niet? Wat steekt er nu in? Niemand kent me hier! Och toe maar! Je houdt toch ook wel van een pretje! Of voel je je

misschien te oud worden? „Ja maar als ze nu vragen naar je man, wat hij doet enz?” vroeg Jenny, al half gewonnen! „O, eh... ja eh... oh dan zeggen we maar wat, reiziger of zoo iets. Natuurlijk reiziger! Nu Jenny!” „Nu vooruit dan maar!” stemde ze zuchtend in. „Maar ik neem geen verantwoording op me bij mama hoor!” „Jenny, je bent een schat!” Een stevige kus besloot dezen uitroep. Lachend

werde Jenny haar onstuimige zus af. „Hoe moet ik tegenover Harry handelen?” „Harry?” „Wie is dat?” „Dat is de vriend van Han! Die is eenige maanden op reis geweest en komt bij ons logeeren voor een week of vijf! Dat is trouwens wel gezellig, nu Han voor zaken in Londen is! Maar, apropos, hoe wil je aan hem voorgesteld worden?” „Nou eh, precies 't zelfde hoor! Geen verschil maken! Mannen zijn mannen en...” „Mannen zijn draken,” vulde Jenny lachend aan. Maud, Maud, 't zal me nog eens benieuwen, met welken draak jij trouwen zult!” „Met heelemaal geen, geachte zuster”, repliceerde Maud. „Enfin, twisten we er maar niet over,” besloot ze. „Komt tijd, komt raad!” Met deze woorden verdween ze in den tuin, haar zus alleen latende met haar handwerkje en haar gedachten over die dolle, mannenhatende Maud. „Mhr. Randall”, kondigde Antje aan! Luchtig veerde Jenny op en begroette Harry Randall hartelijk! Hij vlijde zich in de gemakkelijke fauteuil juist tegenover haar. Even later waren ze in een druk gesprek gewikkeld! Van tijd tot tijd lachtten ze geheimzinnig en dan werd hun gesprek weer voortgezet. „Zoo,” besloot Jenny ten slotte, „dat weet je dus! Houdt je dus verder van den domme en doe net alsof je geen flauw vermoeden hebt.” Hij knikte, en lachend ontspan zich een meer alledaagsch gesprek! „Heb je daar nog al plezier gehad in Z. Afrika, Harry? En verlangde je niet naar ons?” „Nu, ik ben blij weer in m'n vriendenkring terug te zijn, hoor! 't Verlangen naar „Home” wordt toch somtijds wel wat sterk, he? Maar eh... waar is nu je zuster, die zoo vriendelijk is je gezelschap te houden?” Als antwoord

DE RIJN BINNEN WOERDEN.

Foto R. H. Herwig.

DE RIJN BINNEN WOERDEN.

op die vraag, kwam Maud, haar tennis-racket in de hand zwaaiend, als een wervelwind naar binnen vliegen, met een hoogroode kleur van inspanning, onder den uitroep: „Hier is ze!” Verbaasd-verlegen bleef ze staan! Wat was dat voor een heer? Wat zou ie wel denken? Och wat kon 't haar schelen! ☼ „Beste Harry, mag ik je voorstellen? M'n zuster, mevrouw Maud Creek. Maud, dit is meneer Harry Randell!” „Heel aangenaam kennis te maken, Mevrouw!” Hartelijk drukte hij haar de hand en keek met zijn heldere oogen vlak in de hare! Gossiemijsne, wat keek die vent brutaal. „Aange-naam”, klonk 't kort over haar lippen! Snel trok ze haar hand terug! ☼ Ze namen plaats en 't zoo pas begonnen gesprek tus-schen Harry en Jenny werd voortgezet. Zoo tusschenbeide probeerde Harry, Maud in 't gesprek te betrekken, doch spoedig gaf hij 't op. Maud was vast besloten hem op een afstand te houden. Meer dan 't hoognoodige zou ze vast niet zeggen! Zoo tersluiks bestudeerde ze hem. Ze hield als 't ware een inspectie. De uitslag was nogal bevredigend. Maar wat had ie een brutale oogen! En die tanden, allemaal hagelwit, en wat lachte ie smakelijk! Toch wel een leuke kop. Maud, wat zit je te soezen, betrapte ze zich zelf! Wat mankeert je! Wat kan jou die knul schelen! Hm... toch wel een knappe vent! „Wilt u me misschien een oogenblik exuseeren? Ik moet even eenige orders aan 't meisje geven!” Met deze woorden verdween Jenny uit den salon! Lieve Hemel, nu was ze met hem alleen! nu moest ze wel praten! Zie je wel! Daar begon ie al! „Neem u me niet kwalijk maar eh, heb ik goed verstaan, is uw naam Creek?” Maud knikte. „Nee maar, is uw echtgenoot dan die beroemde ontdekkingsreiziger, die zich op 't oogenblik in Zuid-Afrika bevindt?” „Ja”, loog ze. „Kent u hem dan?” „O zeker, zeker, Mevrouw.” „Ik heb vaak met hem dezelfde expeditie geleid! Een hartelijke knul! En een echte komiek! Noemt u hem ook altijd Jacky?” „O nee,” loog Maud door. „Ik zeg altijd gewoon Jack. Waarom noemt u hem dan Jacky? Is hij 't dan wel?” „Ja mevrouw, er is maar één ontdekkingsreiziger Creek. Als u man dus ontdekkingsreiziger is dan klopt dat! O, ik ken hem al jaren. We hebben al wat een pret met hem gehad! Hij is nu niet bepaald groot van stuk, hé? En dan dat eigenaardige roode haar, zoo stekelig hé? En vuurrood!” Maud schrok! wat zei ie daar? Nee maar, wat een gedrocht! Wat zou dat voor een oermensch zijn! En wat moest Harry wel denken? ☼ Jenny onderbrak haar overpeinzingen door hen aan tafel te noodigen! Maar Maud's eetlust was weg! Stekelig rood haar. Vuurrood had ie gezegd, en klein gedrongen van gestalte! In haar geest zag ze dat gedrocht al voor zich staan! Ze keek naar Harry! Hij was in druk gesprek met Jen! En juist *hij* had hem gezien. 't Leek wel of hij zich er in verheugde, zoo vergenoegd keek hij haar soms aan! O, ze haatte hem! Bah! Maar was 't niet haar eigen schuld? Ze had 't toch zelf gewild! Zou ze de waarheid zeggen?...Nee, dat durfde ze niet meer! Hoe kwam ze er uit? Enfin, dat gedrocht zat bij de Zoeloe-kaffers en zij hier dus.....

☼ Vijf weken waren sedert dien dag verlopen! Vijf weken was Harry nu al hier! Ze hadden getennisd, gewandeld, gekibbeld, enz. enz. Over Jackie Creek had ze niet meer gedacht! Tot op een morgen Harry in den salon op haar toe kwam, en met een van vreugde stralend gelaat vertelde dat hij haar man

gezien had. Hij was 's morgens vroeg even naar de stad geweest en had hem daar getroffen! Ja, beaamde hij, ik kwam hem tegen — en vanavond of morgen zou hij hier zijn! Maud schrok! Wat?! Dat stekelvarken?! Tranen sprongen haar in de oogen! Wat was ze begonnen! Nee maar! Zijn stem bracht haar weer bij uit haar mijmeringen..... „Endan, mevrouw Creek.....” (wat klonk dat ellendig, vond Maud: „moet ik u nog zeggen dat ik weer weg ga! Morgen met den eerste trein. M'n verlof is om! We zullen vandaan vandaag voor 't laatst met elkaar tennissen.” Hij probeerde luchtig te spreken, doch 't lukte niet erg. „Dan ga ik weer naar Afrika terug.” Z'n stem klonk treurig..... „Maar enfin, U zult weldra uw man bij u hebben! dus.....” ☼ Maud voelde dat haar gemoed vol schoot. Ze had een gevoel of ze in tranen uit zou barsten! Haar man!! Ze beheerschte zich..... „Ja — dat wel. Maar — eh, waarom hebt U geen goede vrouw gezocht in deze weken?” ☼ Zijn lippen beefden. „Och”, klonk 't gemaakt luchtig, „omdat de meeste vrouwen te weelderig zijn opgevoed. Welke vrouw zou met mij mee willen gaan naar Afrika? Als dat waar was. Maar och... Eéns heb ik liefgehad, echt innig liefgehad...maar zij....” (hij keek Maud strak aan) „behoorde aan een ander — ze speelde met me! En daarom is 't beter zoo.” Hij zuchtte. „Ik benijd uw man van ganscher harte, mevrouw! Hij vindt een liefdevolle charmante vrouw thuis als ie terugkeert.” ☼ Maud wilde 't wel uit schreeuwen: „dat stekelvarken is m'n man niet.” Maar neen.... weg.....weg van hier! ☼ Ze gleed langs hem heen en vluchtte naar haar kamer.... Zoo vond Jenny haar een uur later, krampachtig snikkend, haar kopje in de kussens verborgen! „Maar Maud, wat scheelt je? Wat is er gebeurd?” „O, die ellendige ontdekkingsreiziger met zijn stekelig haar en zijn narrestalte! O Jenny, was er ik maar niet mee begonnen! Wat moet dat toch worden? Wat zal Harry wel denken?” „Kom, kom, Maud! Bedaar nu eerst eens! Ben jij nu dieman-nenhaatster? Wat kan jou dat schelen wat Harry denkt! Die gaat immers toch weg!” „Ja maar dat is 't juist”, gilte Maud de verblufte Jenny toe. En 't snikken werd heviger! „Juist omdat ie weggaat!” „Juist omdat ie weggaat? Dat snap ik niet,” hield Jenny vol! En hortend en snikkend kwam 't er uit..... „Ik...hi hi...Ik hi h...hou v.... van hem!!!.....” ☼ Zachtjes ging de deur open en dicht! Jenny verdween en Harry kwam binnen. „Maud”, klonk 't zachtjes. Ze keek op. Harry strekte z'n armen uit. „Wil je mijn vrouwtje ze hem niet begrijpend aan. „Wil je mijn vrouwtje worden?” over haar lippen. „Die bestaat slechts in de fantasie! Dat Maud voelde zich als van een zwaren last bevrijd! Ze wilde wel in z'n armen vliegen! — maar — „eh” — waagde ze terwijl zij 't beminde.....” „Dat was jij, Maud,” klonk 't jij met me gespeeld had! Maar nu.....” ☼ Juichend vloog negerij te vinden he?” vroeg hij plagend! Met een kus sloot zij hem de lachende lippen!

Foto C. Steenbergh.

HET V.M. ST. CAECILIA-GASTHUIS TE LEIDEN. DEUR AAN DE BINNENPLAATS.

worden?” ☼ Met groote oogen, waarin tranen blonken, keek ze hem niet begrijpend aan. „Wil je mijn vrouwtje worden?” over haar lippen. „Die bestaat slechts in de fantasie! Dat Maud voelde zich als van een zwaren last bevrijd! Ze wilde wel in z'n armen vliegen! — maar — „eh” — waagde ze terwijl zij 't beminde.....” „Dat was jij, Maud,” klonk 't jij met me gespeeld had! Maar nu.....” ☼ Juichend vloog negerij te vinden he?” vroeg hij plagend! Met een kus sloot zij hem de lachende lippen!

G. AUERBACH.

Het voorm. St. Caecilia-gasthuis te Leiden.

IN ons artikeltje over Leiden's pesthuis maakten wij terloops reeds melding van de gebouwen van het voormalig St. Caeciliaklooster achter de Vrouwekerk. Dit klooster werd eertijds bewoond door nonnen, die den regel van den H. Augustinus volgden. Rijk als het nabijgelegen St. Agnietenklooster, was dit klooster niet; de nonnen moesten met weven en andere handwerken voor 't grootste gedeelte in haar eigen onderhoud voorzien. „Niettegenstaande dit manghel” — schrijft Van Mieris — „was het gezelschap dier zusters in 't jaar 1465 achtenveertig sterk”. ☒ Niet lang na het ontzet der stad kwamen de aanzienlijke onder het beheer der meesteren van het oude en aanzienlijke St. Catharinagasthuis, die het omstreeks 1594 — zooals wij reeds zagen — tot een „Pest en Dolhuis” deden inrichten. Het bevatte toen zes zalen, en vierentwintig „besloten plaatsen” voor krankzinnigen, benevens eenige woningen voor proveniers. In de 17de eeuw werd een dezer woningen door 't collegium practicum in de Medicijnen gebruikt. ☒ In 1852 werd de Stedelijke van het ingewezene St. Coeciliagasthuis in gebruik; een ander gedeelte herbergde na 1869 de Leidsche Maatschappij van Weldadigheid. Thans onderwijst men er de jeugd. ☒ Aan het oude klooster herinnert weinig meer dan het stemmige geprofileerde poortje met rondboog, aan de Lange Vrouwenkerksteeg, hiernaast afgebeeld; vermoedelijk dateert het van omstreeks 1500, terwyl de steen daarboven een eeuw jonger zijn. De doorgang achter dit poortje, gedekt door een kruisgewelf, voert naar een binnenplaats, waar voornamelijk een met wapens gesierd deurkozijn (afgebeeld op de vorige bladzijde) de aandacht trekt. Het zijn de wapens van hen, die omstreeks 1650 regent van het Caeciliagasthuis waren; deze deur gaf toegang tot de regentenkamer. Aan de Lange Agnietenstraat aanschouwt men in den muur van het voormalig Gasthuis nog een gevelsteen uit het einde der 17de eeuw, met het wapen van Leiden. A. L.

Wat behelsde de „Contrabrief” van een ouden „Windbrief?”

HOEWEL het reeds een drietal maanden is geleden, dat we het artikel „Een oude Windbrief” schreven, is het allicht nog niet te laat, om er op terug te komen. „Buiten” toch, moet worden bedacht, neemt onder onze geïllustreerde tijdschriften een zeer bijzondere plaats in. ☒ Hoeveel andere tijdschriften ontleenen hun belangrijkste waarde aan het actueele, hunne waarde neemt af, naar mate ze ouder worden. Niet alzoo met Buiten. Zijn jaargangen toch groeien tot een hoogst waardevol archief, waarin talloze wetenswaardigheden, betrekking hebbende op oude gebruiken en folklore, worden vastgelegd. Ook na tientallen van jaren zullen zij zijn een rijke bron van kennis voor hen, die studie wenschen te maken van de wijze waarop voorgeslachten leefden, hoe zij in hun onderhoud voorzagen en hoe zij zich vermaakten. Wat maakt het, in dit licht bezien, uit of er eenige maanden verliepen tusschen het schrijven van een opstel en het aangehaalde opstel, dat de lezer daarop? ☒ In het bovenaangehaalde opstel, dat de lezer kan vinden in het No. van 21 Maart van dit jaar, betuigden

we onze spijt, dat we er niet achter konden komen, wat wel viel te verstaan onder „Behoorlijke Contrabriefven” waarvan in den „Windbrief” sprake was. Een tweetal belangstellende lezers nu heeft een poging gedaan om aan te geven, wat zulke brieven wel hebben kunnen bevatten. ☒ De eene schrijft: „Ik vermoed dan ook, dat „de behoorlijke Contrabriefven voor Gerechte van Westzanen,” zullen zijn geweest een acte, opgemaakt ten overstaan van of geregistreerd bij dat Gerecht, waarbij de verzoeker zich verbond om de gestelde voorwaarden na te leven. ☒ De tweede meende, dat in onze taal de inhoud van deze brieven het best als volgt kon worden weergegeven: „Ten einde al deze bovenaangehaalde voorwaarden en bedingen goed uit te voeren en na te komen, is verzoeker verplicht een behoorlijke tegen-

acte van hypotheek te doen verlijden voor het Gerecht van Westzanen voornoemd, ten behoeve en tot zekerheid van de Edel Groot Mogende Heeren, bij welke tegenacte verzoeker hypotheek zal verleenen op voornoemde molen en het erf, waarop die molen gebouwd wordt, en is hij verplicht die acte in te leveren in meester van voornoemde Rentmeester om door dezen, nevens de verantwoording van voornoemde erfpacht over het eerste jaar, op zijn verzoekers rekening overgebracht, en alhier ten kantore opgelegd en bewaard te worden.” ☒ Wij meenen, dat elk der uitleggingen op zich zelf weliswaar juist is, maar onvolledig. In de eerste plaats merken we op, dat in den Windbrief sprake is van Contrabriefven; kennelijk werd er dus meer dan één brief mede bedoeld. — De Windbrief gaf den molenaar „het recht van den wint,” maar bepaalde tevens, welke plichten hij daartegenover op zich nam. Deze plichten gingen eerst in, „soodra de voorsz. molen voltooit sal zijn en beginnen sal te malen”; van dit tijdstip zou in de „verbant brieff pertinent verklaringh moeten worden gedaen.” Lezen we, dat de Contrabriefven moesten strekken ook „tot securitijt van haer Ed. Moog.” en dat zij den molen en het erf moesten verbinden, dan wijst dit heen naar wat de tweede beangstellende noemde een hypotheek. Hierbij is dan niet te denken aan een hypotheek zooals wij deze plegen te noemen, wanneer, met den molen als onderpand, geld ter leen wordt verstrekt, maar eerder aan een aan de Grafelijkheid verleend recht om den molen, bijaldien de molenaar zijn finantieele verplichtingen niet nakwam, te verkoopen. ☒ In een der Contrabriefven werd namelijk o. m. de molen ten behoeve van de Grafelijkheid, als onderpand voor het nakomen van de verplichte betaling gegeven. Dat de overheid zich tegen wanbetaling dekken wilde blijkt ook daaruit, dat zij zich het recht tot het naasten van den molen voorbehield wanneer hij zonder voorafgaande kennisgeving of allicht bekomen toestemming, werd „verkogt, verhandelt of vermangelt.” Kocht iemand den molen, dan had hij zich te vergewissen, dat deze kennisgeving behoorlijk was geschied en dat er geen schulden aan de Grafelijkheid meer op rustten. ☒ De molenaar verbond zich evenwel ook om „eenigh ongeluk ofte schade door deseren.” Wij meenen, dat dit per tweede Contrabrief geschiedde. Ook deze brief moest bij de Grafelijkheid ingeleverd. Hieruit valt te leeren, dat de overheid zich óók wilde dekken voor het geval, dat bij het voldoen van de veroor-

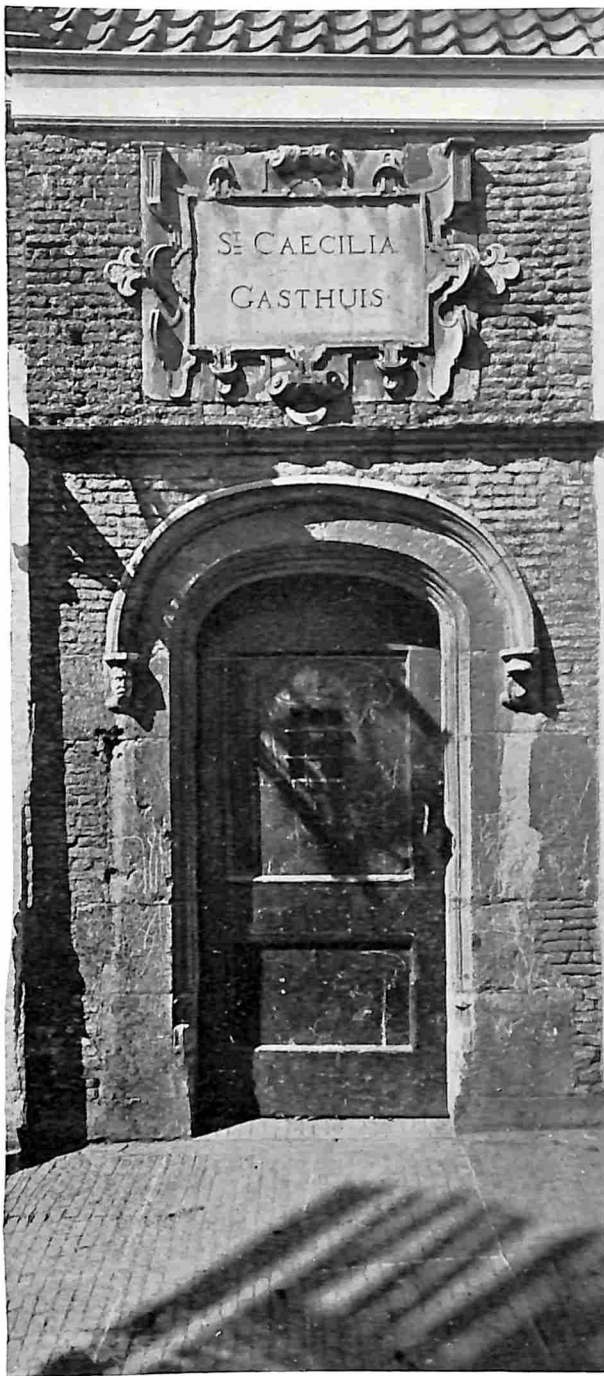

Foto C. Steenbergh.

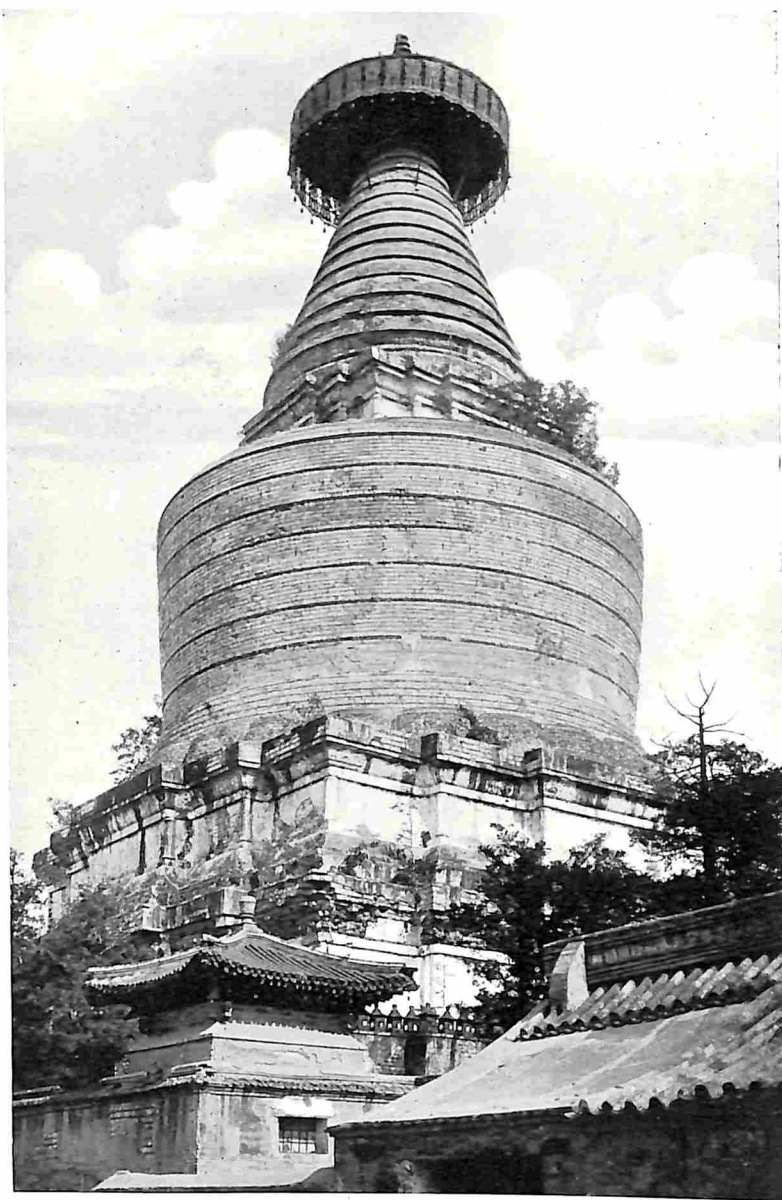
POORTJE VAN HET V.M. ST. CAECILIA-GASTHUIS TE LEIDEN.

zaakte schade, haar geldelijke belangen gevaar zouden loopen. Immers, bewaarde zij ook *dezen* Contrabrief, dan kon zij zich, alvorens hem af te staan tot het dwingen van den molenaar tot vergoeding van geleden schade, vergewissen, of het haar toekomende er niet tevens bij inschieten zou. ☼ Misschien leidden deze beschouwingen anderen weder tot nieuwe gezichtspunten. Hoewel wien van de Redactie geen verdere ruimte op prijs stellen ze te vernemen, allicht kunnen ze op andere wijze weder te pas komen. C. VISSER.

VAN VEERTIEN KUIKENS.

IN den tuin, midden op een der paden, staat de kleine kippenren. Ze is bevolkt door veertien kuikens en door de kloek, die er zeer voornaam uitziet met haar kleurige veren. Er zijn vier witte beestjes en tien zwarte, dat wil zeggen... er hadden tien zwartjes moeten zijn, maar twee vertoonen sterke neiging, om naar den bruinen kant over te hellen. ☼ De kuikens staan daar in het zonnetje op het warme grind. Ze voelen zich zeer behagelijk. Hun liefste bezigheid is eten. Het is alleen vervelend, dat die lekere witte grutjes, die de vrouw of de baas in den loop gooien, zoo gauw op zijn. Als je ook met z'n veertien bent... ☼ De witte kuikentjes hebben al heel veel ondervonden in hun korte leven. Veel prettige... maar ook veel nare dingen. Zij zijn de oudste en de eigenlijke kinderen van de kloek. Zes dagen lang hadden zij de ren voor zich, en de hééle wereld draaide om hen alleen. Hun moeder bestond alleen maar, omdat zij er waren; ze deed hun voor, hoe je de grutjes moest oppikken en hoe je drinken moest van het water, dat aan het eind van het rennetje te wachten stond in een oude botervloot. En 's avonds tripten ze naar het nachthokje en kropen er slaperig onder hun moeders breede vleugels. ☼ Op een dag gebeurde er iets heel vreemds. Er had een soort van volksverhuizing plaats; tien donkere broertjes kwamen er opeens bij hen en een vreemde kip... en hun eigen moeder verdween. De baas oordeelde het niet noodig, dat bij veertien kuikens twee hennen liepen. De witjes wisten niet, dat dit de reden was, waarom het plotseling zoo vol was geworden in het kleine rennetje. Ze vonden het heel naar, dat hun eigen moeder niet meer voor hen zorgde, maar aan den anderen kant was het toch weer prettig. Want zij waren de oudsten, en zij konden die kleine zwartjes een heeleboel leeren. En het is altijd plezierig, anderen te kunnen bedillen. ☼ Maar den tweeden dag ging het mis. Toen kwam er ruzie. Eerst alleen tusschen de kuikentjes onderling. De donkere exemplaren beweerden, dat zij de mooiste waren... wit was een zoo leelijke kleur... en aangezien ze met z'n tien waren, konden de anderen niet tegen hen opschreeuwen. Die gingen toen troost zoeken bij hun stiefmoeder en hoopten op haar helder oordeel. Wit was stellig even mooi als zwart, zoo niet mooier... ☼ Toen drong het eigenlijk pas goed door tot moeder kloek, dat die vier niet haar eigen kinderen waren. Ze herinnerde zich, dat de beestjes, die uit háár eieren waren gekropen, er allemaal donker hadden uitgezien. Deze lichte waren indringers, die

hoorden niet bij haar eigen troepje. En vinnig pikte ze naar hen... ☼ De witjes, gansch onthutst, probeerden nog te komen uit haar bereik. Maar een rennetje voor kuikens is maar klein en verstoppende konden zij zich niet. Dra stonden hun arme kopjes vol bloedige pikken en als de baas er toen juist niet bijgekomen was, zouden ze stellig het slachtoffer zijn geworden van hun stiefmoeders woede. ☼ Nu was er gelukkig ook nog de oude kloek. Weer had een volksverhuizing plaats. De nijdige mama werd voorgoed uit het rennetje verbannen en kip no. 1 kwam op haar oude plaats terug. Vervolgens werd het witte kuiken, dat er 't ergst aan toe was, onder weer een ander broedsch exemplaar gezet. De baas had ze in soorten... ☼ Deze nieuwe moeder kon haar geluk niet op. Ze had zóó maar een kind gekregen, zóó hebben, zonder eerst drie vervelende lange weken op een ei te hebben gezeten! Trotsch keek ze rond en ze koesterde het bebloede beestje vol liefde onder haar warme vleugels. ☼ Maar de wereld is wreed... Toen het kuikentje weer tierig rondtrippelde en lustig in het voor pikte, werd het door een groote hand gegrepen en teruggebracht naar zijn vroegere houten huisje met het kleine rennetje. De kippenmama van één dag wist later niet meer, of ze werkelijk een kind bezeten had, of dat alles slechts een droom was geweest. ☼ Bij de kuikenfamilie gaat het nu vroolijk toe. Kloek no. 1 is zeer zorgzaam voor haar zwarte stiefkindertjes. Het is waar, ze zijn niet zoo mooi als de witte... maar ze hebben toch ook wel lieve deonzige teentjes. En voor veertien kinderen zorgen is nog wel zoo aardig als voor vier. ☼ Ze leert hun een heeleboel. Ze waarschuwt hen voor de gevaren, die hen omringen. Daar is bijvoorbeeld de groote zwarte poes. De kuikentjes wilden het eerst niet gelooven, dat ze voor hem moesten oppassen. Hij leek juist zoo lief. Als de vrouw bij het rennetje stond, om naar hen te kijken, liep hij al maar langs haar rokken te streelen en gaf hij kopjes... en keek hij heelemaal niet valsch. Maar dat is nu juist het geméene van zoo'n beest, leert moeder kip haar kroost. Hij doet alleen lief, als de vrouw er bij is, maar in de buurt eens niemand in de buurt was en hij kreeg één van hen te pakken, dan zóó en

PEKING. DE ZOOGENAAMDE LAMA-MUTS PAGODE.

eens wat zien. Dan zou er niet veel van het slachtoffer overblijven! ☼ De kinderen hooren vol ontzetting toe. Als je toch geen moeder had, die je voor alle gevaren behoedde! De kuikentjes voelen zich zeer gelukkig. Ze koesteren zich in de warme zon en ze eten broodkruimels en slablaadjes... ☼ Op een avond, ze zitten al bij moeder in het nachthokje, komen er allen naar kijken, een groot rood ding. Het is een groot ding... en het is róód... en het heeft een groen steeltje... en er zijn zwarte plekjes op... Het is heel wonderlijk... De menschen noemen het een aardbei. ☼ De kuikens staan er op een kluitje om heen. Het ziet er lekker uit... maar toch ook griezellig... met al die zwarte puntjes... Het ruikt ook heerlijk... een beetje zoet... Zou het iets zijn, om in te pikken? Of zou je er alleen maar naar mogen kijken? Als moeder nu maar eens zei, of het vertrouwd was... Want het zou toch wel iets wezen, dat je op kon eten... Het ruikt zoo lekker

... en het ziet er zoo sappig uit... maar het is wel erg rood... en dan al die zwarte pukfels... Het is toch maar 't beste, om het stilletje te laten groeien... ☼ Ze gaan een eindje achteruit en pikken mistroostig in een vergeten blaadje. Het is wel jammer... kwam moeder nu maar... Met den kop scheef kijken ze naar het roode ding. Telkens komt er eentje wat naderbij en steekt zijn snavel uit in de richting, waar „het” ligt. Maar pikken doen ze niet... ☼ Het kleine bruintje, „dat beslist een haan is, omdat hij zoo vinnig doet”, komt opeens resoluut aangelopen. De groote menschen naast het rennetje zeggen, dat hij durft, en als er één durft, beweren ze, volgt de rest van zelf... Het bruintje brengt zijn snavel tot vlak bij het sappige ding. Het raakt heerlijk... Zou hij het wagen?... Het ziet er zoo aanlokkelijk uit... maar het is wel vreeselijk rood... en aarzelend doet hij een pasje achteruit. ☼ Zoo gaat het een heele poos door. Eén voor één komen ze kijken, gewichtig met scheeven kop... loopen er even om heen... en vinden het dan toch maar beter, die gespikkelde buitenissigheid niet aan te raken. ☼ Nu tilt de baas het hokje waar de kippenmoeder inzigt, waar de kloek ontvlucht haar hellende positie. Ze komt in het rennetje. Vol hoop stuiven alle kinderen op haar af. Moeder staat nu vlak bij het roode ding... moeder moet het zien en dan zal ze zeggen, of het iets is, wat je kunt oppeuzelen, of waar je alleen maar naar kijken moogt... ☼ De kloek ziet de aardbei. Dat is kostelijk goedje voor haar kroost, dat moeten ze opeten! Ze buigt haar kop in de richting van de sappige vrucht, ze buigt alléén maar haar kop, ze raakt het ding niet eens met haar snavel aan, maar het is voor de kleintjes genoeg. Moeder vindt het goed, het is vertrouwd... Ze vliegen er op af, ze gooien hun nekjes achterover en drinken het sap! Zoo lekker is hij, die rooie bol, nog véél lekkerder dan ze gedacht hadden! Geen brokje blijft er over. Om het laatste stukje vechten ze... ☼ En de kloek tokt tevreden en krabt nog wat in het grind. Zij zal haar kindertjes wel door de wereld helpen! Als ze maar op haar vertrouwen!

JEANNE BOEKESTEIN.

Huweljkspenningen.

☼ 't Was vroeger gewoonte, dat aan de gasten op een bruiloftsfeest een zilveren draagpenning werd uitgereikt, waarop gewoonlijk het bruidspaar stond afgebeeld, „aaneengeschakeld en verbonden” door een slot, dat ze tezamen bindt. ☼ Op de keerzijde van den penning stond gegrift:

„Daer d'een in d'ander hart,
Door tijdt gesloten wart,
Siet men veel vreuchde spruiten,
Druck, angst of lijden groot,
Niet anders als de doot
Kan schlut (slot) weer ontslyuten.”

☼ En op de keerzijde:

„Houwt daer, jonckvrouw,	Daer is mijn trouw
Die ick bemin,	Mijn hert en sin,
En anders gheen,	Naest Godt alleen.”

Terwijl de namen van bruid en bruijom op den rand stonden geschreven. ☼ Een variant op dezen penning is die van een

Christelijk bruidspaar, dat door Christus zelf in den echt wordt verbonden, als op de penning is afgebeeld. Het opschrift luidt:

„Twee handen die oprecht
In liefde wel vernoecht
Bestaen haer trouw in echt
Den Hemel 't samenvoecht.”

Aan de keerzijde een huwelijk uit 't Oude Testament. ☼ Even serieus, doch hoofscher van aard was de minnaar, die zich op zijn bruiloftspenning liet contereiten, een brandend hart aan zijn liefste offerend:

„Mijn lief ontvang mijn brandend hert,
Dat u op trouw gegeven wert.”

En de oude Hollanders waren nog niet ingesteld op Nieuw-Malthusianisme, als uit de keerzij van deze medaille blijkt:

„De beste vrucht die 't huwelick baert,
Zijn kinderen vroom en goet van aert.” O.

PEKING.
TROONZAAL IN HET VOORMALIG KEIZERLIJK PALEIS.

PEKING.

HET is ongelooflijk wonderlijk te moeten ervaren te moeten toetsen de doorsnee onkunde van den Westering over het Oosten. Aan ontwikkelden zijn bekend de scheeve opvattingen, welke de goegemeente van ons Indië heeft. Maar wanneer men reeds den halven aardbol heeft omgezwoeren, veel gelezen heeft, meent men zich toch te vormen een beeld te kunnen vormen van China, zooals bijv. van Japan. Maar tegen een chaotischen achtergrond van verwarde verhalen over boxers, wanbeheer, roovers, burgeroorlog, kan geen duidelijk beeld van China zich afteekenen. ☼ In werkelijkheid is de chaos slechts een zinsbegoocheling van den Westering en is de lichte politieke verwarring slechts een nevenverschijnsel van een plotselinge economische ontwikkeling, die een meer dan tweeduizend-jarige maatschappij beroert. Nu liggen reeds in Pekings breede hoofdstraten en rails voor de elektrische tram en zoo ondergaat ook de stad van tempels en paleizen de wijzigingen, die onze tijd mede brengt. ☼ Niet lang geleden zat een cosmopolitisch gezelschap op het tuindak van het Peking-hotel. Meesleepende jazz-muziek bewoog rythmisch de paren op den dansvloer in het midden. Een tafelbuur, na vijf en twintig jaar zwervens even goed thuis in Londen als in de oerwouden van den Congo en in de pampa's van Argentinië, in de Russische steppen als in het hoogland van Perzië, was toevallig voor het eerst in China. ☼ Op het oogenblik, dat hij de paren monsterde door een monocle, vroeg ik hem zacht: „Hebt U ooit gedacht in Peking te treffen een roofigarden als deze?” „Nee, als men mij een maand geleden in Londen verteld had, dat ik hier vanavond zóó in een westersch milieu zou zitten, zou ik aan een grap hebben gedacht.” „Dit is het wonderlijke, dat men van China uit de verte nooit een juist beeld krijgt. Zoo is het ook met Peking.” ☼ Er was een tijd, nauwelijks twintig jaar geleden, dat in de Noordstad, de Tartarenstad, ontstaan uit een tentennederzetting zooals wij die uit de Romeinsche antiqiteiten kennen, de paleistuinten van Moedsjoes alle ruimte innamen. Dwars door de stad, van Noords tot Zuid, werd het middenstuk ingenomen door het samenstel van Keizerlijke Paleizen, tuinen, poorten en

torens. Enkele breede hoofdstraten liepen van Noord naar Zuid, slechts betrekkelijk nauwe leidden heel in het Noorden en in het Zuiden van Oost naar West, waar het paleizen-complex, omsloten door een eigen muur in keizerlijk rood, bekend als de Verboden Stad, den weg versperde. Overigens leidden meest kronkelende en zeer nauwe straatjes tusschen de domeinen der prinselijke geslachten naar de minder aanzienlijke Mandsjoe-huizen, alle door een muur omringd. Het was in dien tijd, dat de vertegenwoordigers der vreemde staten in het Zuidelijk deel huizen of tempels huurden of verhuurden en verspreid tusschen de Mandsjoe leefden. De straten waren diepe voorden in rul stof, dat immer opdwarreld, wanneer de regen het niet in poelen herschiep waar de veerlooze wagens soms tot aan de assen in bleven steken. In dien tijd en nog daarna gingen de Europeesche dames in palankynen, de heeren te paard in rijkostuum uit eten. Geen Chinees of vreemdeling kon grond bezitten, geen nering of bedrijf kon in de z.g. Tartarenstad worden uitgeoefend.

(Slot volgt).

W. J. L. VAN ES.

OP LEVEN EN DOOD.

8) Naar het Engelsch door CHLS. G. D. ROBERTS.

TOENSloop ze voorzichtig weg, ging zoowat vijftig voet lager het water in, zwom nog zoowat vijftig voet ver weg en naderde de slapers van den kant der open zee, de zijde vanwaar zij het minst op gevaar verdacht waren. Door zoo diep in het water te zwemmen, dat alleen de scherpe, zwarte snoet er boven uit kwam, gelukte het die sluipende gestalte plotseling en zonder alarm te maken, tusschen de zwanen in te komen.

Zich half uit het water oprichtend, greep ze een der slapers bij den nek en doodde hem door een woesten ruk. Dadelijk helder wakker, vloog de heele zwerm op met een wild getoeter van schrik, terwijl de groote ijsbeer landwaarts plaste met zijn buit. De zwerm vloog zeewaarts, tot groote hoogte opstijgend, en bleef wel een uur in de groeiende schemering rondvliegen, vóór ze weer haar kalmte had herkregen. Toen daalden zij in stilte neer, waakzaam rondspiedend, en streken weer op het water neer, een honderd meter ongeveer van hun vroegere slaappleats af. Nog wel een half uur bleven ze rondrijven, met opgeheven koppen en onderzochten iedere ijsschots, ieder kabbelend golf-kuifje. En daarna, zoolang de zwerm bijeen bleef, gingen zij nimmer slapen zonder dat een nooit rustende schildwacht op post bleef. Het was ongeveer een week later, dat er een verandering intrad — een verandering zoo plotseling, dat al de machten der koude in één nacht verjaagd werden. De lente, die zoo lang tegengehouden was, kwam met een zachte, verrukkelijke snelheid. Geen huilende winden en brullende golven meer langs de oevers, maar, in plaats daarvan, zachte luchten die geurden naar nat mos en groote, rustige watervlakten, welke glinsterden onder een wijden, rustigen hemel. Gedurende lange wolkelooze dagen zond de zon rijkelijk haar koesterende stralen neer, de sneeuw verdween als een mist, die optrekt; en het ijs, barstend en ineenzakkend met een zilveren getinkel en gerammel, viel terug in den stroom waaruit het geboren was. Een golf van groene kleur, licht, dun en onbeschrijflijk teer, overstroomde in één dag de eindeloze veengronden.

Den volgenden dag staken bloemen hun hoofdjcs uit boven het gras. Dadelijk was de zwerm uiteengespat en was paarsgewijze naar haar eenzame nest-plaatsen gevlogen. De aanvoerder en zijn wijfje behoefden niet ver te gaan, want ze hadden al hun plaats uitgekozen. Reeds eenige jaren waren zij hadden al hun plaats uitgekozen. Reeds eenige jaren waren zij de bewoners geweest van een klein eilandje in het nabijgelegen meer, dat begrensd werd door moerassen, die ze beschermden tegen de meeste vijanden. Het spreekt vanzelf, dat hun nest ieder jaar werd uiteengerukt en in alle richtingen verspreid door de orkanen die daar 's winters loeien, maar ze zagen er geen 't minste bezwaar in om een nieuw nest te bouwen. Het eilandje was niet meer dan een handvol mos en wilgenstruiken tusschen uitstekende rotspunten, en het lag slechts 'n voet boven den waterspiegel van het meer. De twee zwanen werkten samen — het kolossale mannetje even ijverig bij het werk als zijn wijfje — en sleepten doode takken en kreupelhout van alle oevers van het meer aan, waarbij zij het met hun krachtige snavels losrukten van de plaatsen waar de stormen het in het begroeiende meer hadden gedreven. Zij vormden eerst een stevige basis, die ze optrokken tot een hoogte van ongeveer twee voet, opdat de kostbare inhoud beveiligd zou zijn tegen iedere stijging van het water. Bijna nog vóór het nest geheel gereed was, begon het wijfje eieren te leggen, waarbij de ruime kom, door het nest gevormd, geleidelijk met dons gevuld werd. De eieren waren groote, donkergetinte dingen, op hun langst zoowat twaalf duim van punt tot punt en met een dof, op peau-desuède lijkenden glans. Ze legde het volle aantal, dat bij haar geslacht gebruikelijk is, namelijk zes, en begon toen te broeden. Aan dit ervaarviele en moeilijke werk nam het mannetje geen deel. Maar dit duidde niet op eenig gebrek aan sympathie zijnerzijds. Hij stond voortdurend op schildwacht en wijdde onafgebroken zijn aandacht aan zijn

PEKING.

DE ZUIDWESTELIJKE HOEKTOREN VAN HET V.M. KEIZERLIJK PALEIS IN DE TARTARENSTAD.

wijfje dat zich geheel aan haar taak gaf; en steeds droeg hij zorg, dat zijn jacht op voedsel hem nooit ver van het nest leidde. Als zijn wijfje opstond, om zich te voeden, bleef hij vlak bij het nest staan om de eieren te bewaken. En als een nieuwsgierige zilvermeeuw er over heen vloog, vraatzuchtig loerend naar de zoo zeer begeerde eieren, sloeg hij zijn vleugels dreigend uit en joeg ze weg met een woedend, scherp gesis. Gedurende de eerste weken stelde dit ijverig bewaken echter geen groote eischen aan zijn geduld. Nergens doemde een ernstig gevaar op. Een paar groote wit-en-grijze valkuilen uit het hooge Noorden — bijna zoo groot als arenden en veel gevaarlijker — had wel is waar zijn nest ergens op het meer, zoowat een halve mijl daar vandaan. Maar, voor het oogenblik hadden die woeste roovers nog geen interesse in het nest der zwanen. Ze waren niet zoo verzot op eieren als de meeuwen en slechts de ergste honger had ze er toe kunnen drijven den strijd te wagen tegen de krachtige vleugels en snavels der bewakers van het nest op het eilandje. Als de jonge zwaantjes zouden zijn uitgebroed, dan zouden ze wat meer belang gaan stellen in het zwanennest; maar voorloopig kwamen ze er nog niet eens zoo dicht bij, dat de waakzame schildwacht ze behoefde te verjagen. Behalve de valkuilen huisden nog op de veengronden eenige hermelijnen en otters en een groot aantal kleine, blauwe Poolvossen met een paar van de grootere en gevaarlijke roode soort. Maar ze konden geen van alle het nest anders dan zwemmende bereiken en de zwanen wisten dat geen der sluipmoordenaars — behalve misschien een heel moedige

roode vos — het zou wagen het eiland te naderen, zoolang zijn bewakers in de buurt waren. Wolven behoefden ze niet te vreezen, want niet slechts hadden deze een hekel aan de bijna onder water liggende oever van het meer, maar zij hadden het spoor gevolgd der trekkende kudden rendieren naar verder afgelegene streken. Wel is waar was er ook nog de groote, grijze lynx, dien ze van tijd tot tijd zagen als hij zijn weg zocht over de drogere gedeelten van het meer en dan soms hongerig over het water bleef staan kijken naar den statigen, witten bewaker van het nest. Maar de zwannen wisten, dat in dien tijd van het jaar — de tijd van overvloedig wild — zelfs de lynx niet vraatzuchtig genoeg was om zijn goed onderhouden vel nat te maken door naar het eiland te zwemen. ⚡ Maar eens op een dag gleed over het meer, voorzichtig en loerend van achter de lage struiken, een mooi donkerbruin, gevaarlijk uitziend vreemd dier. Zijn lichaam was lang, stond op korte pooten, was buigzaam als een slang en had een wreeden, spitsen kop. Hij liep voorzichtig naar den moeder van het nest. ⚡ De waakzame schildwacht had nog nooit een vischmarter gezien, maar hij begreep dadelijk, dat dit een vijand was en nog wel een gevaarlijke. Hij spreidde zijn groote vleugels uit, boog en rekte zijn langen nek tot hij bijna den grond raakte en, sissend als een stoom-afvoerpip, liep hij om het nest heen tot hij zichzelf gesteld had tusschen zijn wijfje en die onheilspellende oogen. Aan den rand van het water bleef hij recht opgericht staan, een prachtige, glinsterende, sneeuwblanke gestalte; en gedurende eenige seconden bleven de twee zoo geheel verschillende tegenstanders naar elkaar kijken over de ongeveer vijf meter breede, heldere, watervlakte. ⚡ De marter had geen heel erg honger, maar hij had, als steeds, lust om iets te vermoorden. Hij wachtte dan ook niet, omdat hij aarzelde wat te doen, maar hij had nooit te voren een zwaan gezien en als de sluwe vechtersbaas die hij was, bestudeerde hij eerst degelijk zijn tegenstander van het hoofd tot de voeten, alvorens tot den aanval over te gaan. Even later gleed hij geruischloos het water in en zwom snel naar het eilandje. ⚡ In gewone omstandigheden had de zwaan misschien den aanval op zijn eigen terrein afgewacht. Maar nu waarschuwde zijn instinkt hem, dat hij den strijd moest aanbinden in het element waarin hij zich het best thuis gevoelde. Alsof hij geolied was, schoot hij het water in en zijn krachtige zwempooten deden hem over de oppervlakte glijden schijnbaar alsof het vanzelf ging en met een snelheid, die veel grooter was dan die van den marter. Maar hij zeilde niet direct op zijn vijand toe. Het leek dien vijand veeleer toe alsof hij den strijd wilde ontwijken. Hij gleed met een bocht opzij, alsof hij niet goed wist wat in dit geval te doen. ⚡ De marter had hem bijna bereikt, toen hij bliksemsnel op zij schoot en, een eind uit het water opstijgend, zich met volle kracht op den kop van den zwemer wierp. De zwemer dook; maar, daar hij geheel overrompeld was, was hij niet vlug genoeg geweest om een krachtigen en verdoovenden snavelslag op zijn rechteroog te ontgaan. Voor het oogenblik niet in staat aan die zijde iets te zien, maakte een waanzinnige woede zich van hem meester. Dat eenig gevederd op zich zelf al een ongehoord iets. Dadelijk kwam hij weer boven met een kracht die hem halver-

PEKING.

„CHIEN-MEN“, DE VOORNAAMSTE VERBINDINGSPOORT TUSSEN TARTAREN- EN CHINEEZENSTAD.

wege zijn lichaam uit het water deed schieten en begon woest met zijn lange, witte hoektanden toe te bijten. Maar hij kwam terecht in een onbegrijpelijke warreling van geweldige, slaande vleugels, spattend schuim, een gesis zooals hij 't nog nooit gehoord had en verblindende, stijve, witte slagpennen, terwijl zijn doodelijke kaken niets anders te pakken konden krijgen dan enkele witte veeren. Ontmoedigd en half gestikt viel hij weer met zijn bek vol voer; en toen hij opnieuw neerdook, met het doel op een ander en beter aanvalspunt naar boven te komen — zeg, misschien een voet onder de oppervlakte — werd zijn nek gegrepen in een snavel die hem als in stalen klemmen vasthield. De zwaan had zijn langen, slangachtigen hals onder water gestoken, alsof hij naar lelie-wortels zocht; en nu hij stevig houvast had, schudde hij zijn vijand heen en weer zooals een terrier pleegt te doen met een ouden schoen. Zijn hals en snavel waren voor zoiets uitstekend geschikt, want leliewortels zijn taai en vereischen heel wat kracht en uithoudingsvermogen als men ze wil lostrekken. ⚡ Op den vasten grond was deze vechtwijze, natuurlijk, dadelijk noodlottig voor hem geworden. De marter, met zijn lenige kracht en vlugheid, zou zich omgedraaid hebben en zijn tanden in den hals van zijn tegenstander hebben geslagen en daarmee zou het gevecht afgelopen zijn. Maar hier, in het water, kon hij nergens een houvast vinden, een steunpunt om zijn kracht aan te wenden. Hij kon niets anders doen dan zich wringen en schoppen in machteloze woede. Daar hij, bovendien, niet gewend was om onder water te vechten, opende hij onwille-

PEKING.

DE HAL DER OVERPEINZINGEN IN DEN TEMPEL DES HEMELS.

keurig den bek en kreeg onmiddellijk een gevoel alsof hij zou stikken. Als de zwaan had begrepen hoeveel hij met deze vechtwijze vóór had op zijn vijand, dan had hij zijn tegenstander nu zonder eenige moeite kunnen verdrinken en zou hij daarmee de wildernis van een harer bloeddorstigste plagen hebben bevrijd. Maar daar de verontwaardigde vogel er zelf geen bezwaar in zag minuten lang met zijn kop onder water te blijven, had hij er geen idee van dat ditzelfde den dood kon beteekenen voor zijn vijand. Dus liet hij even later zijn greep los en, een klein eindje weg zwemmend, wachtte hij de weder-verschijning van zijn vijand aan de oppervlakte af, ten einde hem opnieuw te bewerken met de sterke vleugelslagen, op wier kracht hij al zijn vertrouwen gevestigd had.

☞ In den regel is de marter wel de laatste om een gevecht op te geven, of om den moed te verliezen, als zijn vijand blijkt de sterkste te zijn. Maar dat soort van mishandeling was zoo iets geheimzinnigs, zoo iets ongewoons, dat het hem heelemaal uit zijn gewone doen bracht. Het is meer dan waarschijnlijk dat een flinke onderdompeling zelfs den vechtlust van een rhinoceros zou bekoelen. Zeker is, dat het dien van den marter radikaal uitdoofde. Ofschoon zijn longen bijna barsten en hij sterren zag voor zijn oogen, had hij — zoodra hij zijn nek uit den greep van den zwaan voelde komen — de tegenwoordigheid van geest nog enkele seconden onder water te blijven en onderwijl zoo hard mogelijk naar land te zwemmen. Toen hij ten slotte genoodzaakt was zijn kop uit het water te steken, was hij nog slechts enkele voeten van de struiken af waar-

Foto C. Steenbergh.

DE ZOETERWOUDSCH E SINGEL TE LEIDEN BIJ DE JAN VAN HOUTBRUG.
LINKS DE OUDE MUURTOREN OOSTENRIJK.

mee de oever begroeid was. Maar zijn tegenstander was er ook. Even als den eersten keer, werd hij ook nu weer ontvangen met een wervelwind van vleugelslagen en angstaanjagende geluiden. Een nieuwen voorraad van delucht waarnaar hij snakte, in zijn longen opnemend, dook hij weer, dezen keer zoo diep als hij kon, en ontsnapte er als door een wonder aan, opnieuw door den snauvel van zijn overwinnaar te worden gegrepen. Niet voor hij geheel tusschen de bescherming der wortels en stammen was gekomen, kwam hij weer boven en daarna kroop hij onder de beschutting der stammen en bladeren door, tot hij een goede twintig pas van het water verwijderd was. Toen sloop hij weg, zonder zich den tijd te gunnen over het gebeurde na te denken — de meest ontmoedigde marter, die ooit in het meer gejaagd had. De zwaan, die zijn vlucht had gadeslagen, vervulde de eenzaamheid met zijn slonoch triomf-gekrijsch en zwom trots terug naar het nest . . . ☞ Toen de lange vijf weken van broeden door de geduldige moeder op het nest ten einde liepen, werd deze streek bezocht door een periode van droogte als nooit te voren. De talloze stroompjes, die door de veengronden liepen, werden ondiep, zooals ze nog nooit geweest waren, zelfs in de gedachtenis der lang-levende zwanen. Onder die langdurige, onbeschaduwde hitte werd het meertje hoe langer hoe kleiner; en ten slotte hield, tot groote ergernis der bewakers van het nest, hun eilandje op heelemaal een eilandje te zijn. De groep rotsblokken waartoe het behoorde, kwam zoover boven het water uit, dat er een smalle steen-rand zichtbaar werd, welke hem met het land verbond. Het was niet meer dan een rij van ver van elkaar liggende, weinig houvast biedende steenen, die bij de minste golving onder water stonden; maar het was voldoende om een vluggen bezoeker in staat te stellen het eilandje droogvoets te bereiken. De zwanen keken er naar met stijgende ongerustheid. ☞ Eindelijk kwam de dag waarop de geduldige broedster bewegingen hoorde en kloppen en zachte, fijne geluidjes uit de zes kostbare eieren onder haar borst. Van tijd tot tijd boog zij

het hoofd om er in verrukking naar te luisteren of om te antwoorden met zachte, aanmoedigende geluidjes. Het mannetje bleef vlak bij het nest staan, zijn eten vergetend, maar geen oogenblik vergetend een strijdlustig verbond. ☞ Spoedig had een der jonge zwaantjes de schaal door de regelmatige slagen van zijn scherp-gepetild snavel in tweeën getige slagen van zijn scherp-gepetild alsof het 't deksel van een doos was en was eruit gescharreld om zich, zoo nat als hij was, tegen de naakte, warme borst van zijn moeder aan te drukken. De moeder duwde de beide helften van de schaal in elkaar, opdat ze minder ruimte zouden innemen en wierp ze even later uit het nest, uit vrees, dat ze over een ander ei zouden heen schuiven en het jong daarin smoren. ☞ Even later zagen nog twee jongen bijna gelijktijdig het daglicht. De opgetogen moeder stond nu half in het nest om plaats te maken voor de natte scharrelaars. Dat was juist het oogenblik, waarop de oude, grijze lynx, wat dichter bij den waterkant loopend dan hij gewend was, de loop-stenen in het oog kreeg en besloot er gebruik van te maken. Hij had al lang trek gehad in die twee groote, witte vogels. ☞ Nu is onder gewone omstandigheden en toestanden, de zwaan geen tegenpartij voor den lynx, maar een hulpelooze prooi voor dien woesten en sterken roover. Maar als het de verdediging van hun jongen geldt, ontwikkelen de in 't wild levende dieren soms krachten en een heldenmoed, waar ze op andere tijden niet van zouden dromen. In zoo 'n tijd houden ze geen seconde rekening met

de overrekening met hun vijand; en zoo een gemoedstoestand brengt ze er soms toe, het onmogelijke te volvoeren. Bovendien is het nog heel wat anders een brug te verdedigen, of een gevecht op den vlakken grond aan te gaan. ☞ De beide zwanen wisten opperbest door welk doodelijk gevaar ze bedreigd werden. Ze kenden den lynx door en door. Het wijfje stond op tusschen haar eieren en jongen, en

stapte voorzichtig het nest af, sissend en vleugelklepperend. Beide vogels waren te verstandig dan dat ze dien vijand te water of te land zouden aanvallen. Met kreten van haat stegen ze zwaar opwaarts wikkend de lucht in. ☞ De lynx had juist den tweeden loopsteen bereikt, een smalle, scherpen steen, en stond daarop te balanceeren met de voorzichtigheid van een poes, die bang is om haar pootjes nat te maken, zich gereed makend voor den volgenden sprong. Juist toen hij zich saamgetrokken had voor den sprong, gaf het mannetje hem een hevigen slag opzij van zijn kop, waardoor hij bijna zijn houvast verloor. Zijn voorpooten en de snorren van zijn snoet kwamen zelfs reeds in het water, maar zijn achterklauwen, stevig vastgezet voor den sprong, behielden hun greep op de rots. Luid blazend van verbazing, krabbelde hij weer tot zijn vroegere positie terug. Maar toen was hij zoo onvoorzichtig en overmoedig om op zijn achterpooten te gaan staan en naar zijn aanvaller te slaan in de hoop hem neer te slaan. Juist op dat oogenblik toen hij het wankelst stond, wierp het wijfje, met den moed der wanhoop, zich met al haar kracht tegen hem aan. Daardoor werd hij met onweerstaanbaar geweld van de rots geworpen, waarna zij zich op hem liet vallen en hem dwong diep het water in te gaan. ☞ Een oogenblik sloeg hij zijn klauwen naar haar uit, rukte haar de sterke, witte veeren uit en bracht haar wreede wonden toe op borst en dij. Maar dat duurde slechts heel kort. Overwonnen en half stikkend, maakte hij snel zijn greep los en krabbelde snel omhoog naar de oppervlakte. Terwijl hij weer op de rots klom, vielen weer beide vogels onmiddellijk op hem aan; maar alle vechtlust was uit hem verdwenen.

(Wordt vervolgd).